

Input // output

Eurocrisis

Hoewel het op het eerste gezicht lijkt alsof de macro-economische onevenwichtigheden in de eurozone, zoals bijvoorbeeld weerspiegeld in de handelsbalansen, zijn afgenomen, zijn onderliggende problemen niet verminderd maar soms zelfs toegenomen. Dit stellen Holinski *et al.* op basis van empirisch onderzoek. Zo wordt de afname van het tekort op de handelsbalans van zuidelijke eurolanden grotendeels niet veroorzaakt door structurele hervormingen, maar door de lange en zware recessie die de binnenlandse vraag drukt. De concurrentiekracht van zuidelijke landen is licht verbeterd, maar het gat met

noordelijke landen blijft groot. Daarnaast nemen de overheidsschuld en netto buitenlandse schulden nog steeds toe – in sommige gevallen tot over de honderd procent, zodat schulden onhoudbaar dreigen te worden. Hervormingsmaatregelen zijn asymmetrisch, omdat zuidelijke landen wel, maar noordelijke landen niet hervormen. De auteurs verwachten daarom dat de huidige rust in de eurozone tijdelijk is en de eurocrisis opnieuw kan opspelen.

Holinski, N., C. Kool en J. Piplack (2014) *After the fall: Euro area adjustment*. Tjalling C. Koopmans Research Institute Discussion Paper, 005.

Zelfstandigen

Als Denen een werkloosheidsverzekering via een industriefonds kunnen afsluiten, dan kiezen zij er eerder voor om ondernemer te worden. Dit volgt uit empirisch onderzoek van Ejrnæs en Hochguertel met gegevens over de periode 1980–2009. Om een causaal verband te kunnen aantonen, gebruiken ze exogene schokken in het aantal verzekerden die veroorzaakt werden door hervormingen die het nemen van een werkloosheidsverzekering aantrekkelijker maken. Bedrijven van zelfstandige ondernemers met een werkloosheidsverzekering blijven iets langer bestaan, maar nemen niet vaker werknemers in dienst nemen en maken ook niet meer of minder winst. Dit suggereert dat de werkloosheidsverzekering niet leidt tot een instroom van ondernemers met een meer dan gemiddeld risicovolle onderneming, die daarom met een werkloosheidsverzekering wel ondernemer worden terwijl ze dat anders niet zouden doen.

Ejrnæs, M. en S. Hochguertel (2014) *Insurance, entrepreneurial start-up, and performance*. Tinbergen Institute Discussion Paper, 040.

Pensionering

Dat mensen met zware beroepen eerder met pensioen gaan vindt men in het algemeen redelijk. Vermeer *et al.* kwantificeren hoe redelijk men dit vindt. Men is dertig tot veertig procent meer bereid om financieel aan een regeling voor vervroegd uittreden van deze beroepen bij te dragen, zo volgt uit hun empirische onderzoek met gegevens uit enquêtes onder 1845 Nederlanders in 2012. Wel vinden mensen vaak hun eigen beroep zwaarder dan andere mensen dit inschatten. Bij bouwvakkers is deze overschatting van de intensiteit van het eigen beroep echter minder groot dan bij minder zware beroepen, zoals docent.

Vermeer, N., M. Mastrogiacomo en A. van Soest (2014) *Demanding occupations and the retirement age in the Netherlands*. Netspar Discussion Paper, 004.

Belastingbeleid

Hoe zwaar en hoe lang werken veranderingen in het belastingbeleid door in de reële economie? De Wind zoekt aan de hand van gegevens uit de VS over de periode 1950–2006 een antwoord op deze vraag. De belastingmultiplier, ofwel de ratio van de verandering van het bbp door de verandering in belastingbeleid en de mutatie van ontvangen belastingopbrengsten, is in de periode na de Tweede Wereldoorlog sterk afgenomen, van ruim vier tot rond de drie. Daarnaast reageert de economie tegenwoordig sneller dan vroeger op veranderend belastingbeleid, zodat de piek van de reactie op het belastingbeleid nu op vier maanden na de introductie van de maatregelen ligt, terwijl dat eerst zes maanden was. Ook blijkt dat het Amerikaanse begrotingsbeleid eerst procyclisch was, maar de laatste jaren steeds meer anticyclisch is geworden. Het belastingbeleid was al anticyclisch en is in de loop van de tijd nog anticyclischer geworden.

Wind, J. de (2014) *Time variation in the dynamic effects of unanticipated changes in tax policy*. CPB Discussion Paper, 271.

Kredietverlening

In het vierde kwartaal van 2014 bedroeg het saldo opgenomen en afgeloste kredieten van de private sector bij het bankwezen –13,3 miljard euro, wat betekent dat er meer werd afgelost dan er nieuwe leningen werden opgenomen. Zowel huishoudens, die hun hypotheek-

–13,3
miljard euro

schulden verminderden, als ondernemingen losten af. Waar de hoeveelheid uitstaande woninghypotheken bij banken fors daalde, nam deze bij verzekeraars juist toe.

CBS (2014) *Bancaire kredietverlening aan private sector gedaald*. CBS Webmagazine, 31 maart.

Controle

Het huidige systeem van steekproefsgewijze controles van zorgkantoren achteraf op de aanvragen voor vergoeding van langdurige zorg biedt geen prikkels voor zorgverleners om efficiënt zorg aan te vragen. Wanneer ze constateren dat een aanvraag niet klopt omdat bijvoorbeeld te veel zorg is aangevraagd, wordt de aanvrager geïnformeerd, maar alleen bij herhaaldelijke fouten wordt de mogelijkheid tot het aanvragen van vergoedingen geweigerd. Dit concluderen Lindeboom *et al.* aan de hand van een veldexperiment over de periode 2012–2013 waarin men het aantal controles op aanvragen van langdurige zorg voor willekeurige groepen verhoogde. Het ontbreken van financiële consequenties bij het maken van fouten is volgens de auteurs de oorzaak dat het controlesysteem niet effectief is.

Lindeboom, M., B. van der Klaauw en S. Vriend (2014) *Audit rates and compliance: a field experiment in long-term care. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 038.

Schokken

Hoe de financiële sector de reële economie beïnvloedt, is een belangrijke economische vraag. Peersman en Wagner onderzoeken met gegevens uit de VS over de periode 1970–2008 hoe schokken in de bankensector de reële economie beïnvloeden. Het blijkt dat veranderingen in het gedrag van banken ten aanzien van het verstrekken van leningen, het nemen van risico's en het securitiseren, ofwel het doorverkopen, van bezittingen, samen ongeveer dertig procent van de variantie van de Amerikaanse economische groei verklaren. Veranderingen in het verstrekken van leningen en het nemen van risico's hebben alleen een tijdelijk effect, terwijl schokken door het securitisatiegedrag permanent zijn en tevens de inflatie verlagen.

Peersman, G. en W. Wagner (2014) *Shocks to bank lending, risk-taking, securitization, and their role for U.S. business cycle fluctuations. Center Discussion Paper*, 019.

Lastenontwikkeling

In de periode 1998–2013 stegen de collectieve lasten als gevolg van beleid met 20,25 miljard euro, ofwel gemiddeld 1,3 miljard euro (circa 0,2 procent van het bbp) per jaar. In tien van de zestien jaren was er sprake van een netto-lastenverzwaring. Van deze verzwaring komt twee

Regioprestaties

Regio's in Europa waarin een relatief groot aandeel van de bevolking uit forenzen bestaat, hebben de economische crisis beter doorstaan dan andere regio's. Regio's waar veel mensen in steden wonen en dunbevolkte gebieden presteren juist slechter. Dit concluderen Brakman *et al.* aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 255 regio's in Europa over de periode 2008–2012 naar de effecten van de mate van urbanisatie en specialisatie van regio's op hun vermogen om de crisis te weerstaan.

Brakman, S., H. Garretsen en C. van Marrewijk (2014) *The crisis and regional resilience in Europe: on the importance of urbanization and specialization. CESifo Working Paper*, 4724.

Verbondenheid

Taakverbondenheid is de mate waarin taken profiteren van de fysieke nabijheid van andere, gerelateerde taken. Zo kennen beroepen waarin samenwerken belangrijk is een hoge, en bijvoorbeeld boekhouden een lage taakverbondenheid. Een toename van de taakverbondenheid met één standaarddeviatie gaat gemiddeld samen met een werkgelegenheids groei van 30 tot 45 procent van een standaarddeviatie. Steden die gemiddeld meer banen bezitten waarin taakverbondenheid belangrijk is, zijn daardoor harder gegroeid dan andere steden. Dit constateren Kok en Ter Weel aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 168 stedelijke gebieden uit de VS over de periode 1990–2009.

Kok, S. en B. ter Weel (2014) *Cities, tasks and skills. CPB Discussion Paper*, 269.

Btw

De efficiëntie van de btw in Nederland kan worden verhoogd door bijvoorbeeld het verlaagde tarief en de vrijstellingen op bepaalde producten af te schaffen. Dit stellen Bettendorf en Cnossen aan de hand van theoretisch onderzoek naar de btw-stelsels in Nederland en andere landen. De efficiëntie, gemeten als de gerealiseerde btw-opbrengsten ten opzichte van de totale potentiële opbrengst, bedraagt in Nederland 54 procent, terwijl dit in bijvoorbeeld Nieuw-Zeeland 99 procent is. De auteurs stellen dat de btw een ineffectief instrument is om welvaart te herverdelen, zodat het lage tarief kan worden afgeschaft, waarbij lage inkomens gecompenseerd worden via de inkomstenbelasting of uitkeringen.

Bettendorf, L. en S. Cnossen (2014) *The long arm of the European VAT, exemplified by the Dutch experience. CESifo Working Paper*, 4730.

Loonverschil

Het loonverschil tussen in deeltijd en voltijd werkende vrouwen is de laatste jaren afgenomen. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Elsayed *et al.* met gegevens over 3782 middel- en laagopgeleide vrouwen tussen de twintig en de zestig in het Verenigd Koninkrijk over de periode 1997–2006. Tussen deze twee categorieën werkenden bestaat een loonverschil doordat in deeltijd werkenden minder moeilijk werk uitvoeren dan in voltijd werkenden. Omdat er sterke samenhang is tussen het afnemende loonverschil en een toenemend gebruik van computers in de taken van de werkenden in deze periode, vermoeden de onderzoekers dat dit computergebruik een van de oorzaken is van het afgenomen loonverschil. Ook beïnvloeden veranderingen in de beloning van taken die vaak door voltijdwerkenden worden uitgevoerd, zoals lees- en schrijftaken, het verschil.

Elsayed, A., A. de Grip en D. Fouarge (2014) *Job tasks, computer use, and the decreasing part-time pay penalty for women in the UK. GSBE Research Memorandum*, 011.

20,3
miljard euro

derde voor rekening van gezinnen, en een derde voor bedrijven. De lastenstijging voor bedrijven is geconcentreerd in de jaren 2012 en 2013.

Stuut, K. (2014) *De beleidsmatige lastenontwikkeling in Nederland 1980–2013. CPB Achtergronddocument*, 19 maart.